

Motion till riksdagen 2005/06:Ub380

av **Anne-Marie Pålsson och Anne Marie Brodén**
(m)

Valfri barnomsorg

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om föräldrars rätt att fritt välja former för sin barnomsorg.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om införandet av en barnomsorgscheck.¹

¹Yrkande 2 hänvisat till KU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Varje förslag om ökad valfrihet i barnomsorgen – genom ekonomisk ersättning för vård av barn i hemmet – brukar reflexmässigt avfärdas som en kvinnofälla. Reaktionen är intressant och fördomsfull genom att den bygger på föreställningen att det är kvinnan som kommer att utnyttja rättigheten. Kanske är det så, men då återstår att visa exakt vari fällan består. Om det talas emellertid inte så mycket. Lite svepande har man pekat på att det skulle försvåra kvinnors förmåga att utveckla sin kompetens, göra henne beroende av en som man får förmoda ogenerös och förtryckande man (ty i annat fall kan det väl knappast vara något problem) och minska hennes ekonomiska trygghet vid sjukdom, arbetslöshet och under ålderdomen. Men mycket längre än så har analysen sällan nått.

Ligger det något i dessa farhågor? Knappast. Det förefaller för det första svårbegripligt att kvinnor, efter att tillbringat några år i hemmet för att ta hand om sina barn, inte därefter skulle kunna utveckla en kompetens som är lämpad för den reguljära arbetsmarknaden. Vi ser det som självklart att människor som kommer hit från andra länder i vuxen ålder ges möjlighet att utveckla sin förmåga efter den svenska arbetsmarknadens behov och att de också har förmåga att göra detta. Varför skulle då detta inte också gälla den mamma som stannar hemma under några år för att ta hand om sina barn?

Man får heller inte glömma bort att förvärvsarbetet, för de allra flesta kvinnorna (och männen), handlar om att utföra uppgifter vars innehåll bara förändras långsamt. Den kompetens som behövs kan också relativt snabbt uppdateras, även efter flera års frånvaro. Arbeten med starka karriärinslag och arbeten som kräver ständig förnyelse av kompetensen är fortfarande en rätt ovanlig företeelse. Frågan är också om inte beslutet att ersätta de tidigare subventionerade kommunala barnsamariterna med rätten att vara hemma för vård av sjukt barn, försvårar kvinnors förvärvsarbete långt mer än vad ett i tid begränsat vårdnadsbidrag skulle göra.

Beroendet av mannen kan vara besvärande, i synnerhet om han är av förtryckarnatur. Sådana mansgrisar finns förstås, men vi är naiva nog att tro att de flesta karlar är hyggliga likväl som vi utgår från att de flesta kvinnor inte är mähän. Visst finns ett beroende, men att tro att kommunal barnomsorg skulle befria kvinnorna från detta är ett önsketänkande. På grund av det extremt höga skattetrycket, på framför allt låga inkomster och de höga levnadsomkostnaderna (inte minst för boendet) är det dyrt att skiljas. Många mödrar stannar därför av ekonomiska skäl kvar i äktenskapet (eller samboförhållandet) och därmed i beroendet av sina män. Detta gäller även de kvinnor som arbetar heltid och har kommunal barnomsorg.

Vad slutligen anbelangar ekonomisk trygghet vid sjukdom, ålderdom etc. utgör vård av barn i hemmet knappast någon fälla. Pensionen för en person som aldrig haft en skattepliktig inkomst när exempelvis med hjälp av kommunalt bostadstillägg och andra bidrag upp till samma nivå som den som arbetet utanför hemmet hela sitt liv men haft en låg inkomst. I dessa båda grupper återfinns många kvinnor.

Fel! Okänt namn på

Tesen att valfrihet i barnomsorgen skulle utgöra en fälla för kvinnor verkar alltså kraftigt överdriven. Trots det fortsätter företrädarna för den av socialdemokratin designade familjepolitiken att använda argumentet för att förhindra valfrihet. Och på den punkten har man lyckats väl. Visserligen tvingas familjerna inte att lämna sina barn för kommunal barnomsorg, men den ekonomiska verkligheten är sådan att mycket få har någon annan möjlighet än att heltid arbeta utanför hemmet och låta den kommunala barnomsorgen sköta omvårdnaden och fostran av barnet. Den förda familjepolitiken har också förstärkt kvinnofällan och gjort kvinnorna beroende av både sina män och staten som fördomsfull arbetsgivare – majoriteten av kvinnor är hänvisade till lågt betalda arbeten i offentlig sektor – och politisk förmyndare.

En självklar utgångspunkt borde i stället vara att den enskilde, utifrån sina önskemål, får välja den omsorg som passar bäst för sina barn. Moderaterna och Kristdemokraterna har länge drivit denna uppfattning genom förslag om införandet av vårdnadsbidrag. Vi skulle dock vilja gå längre än så genom att ersätta den subvention som en kommunal dagisplats innebär med en omvårdnadscheck, i dagsläget på 80 000–100 000 kronor per barn och år, som kan användas för att tillsammans med den privata taxan betala en kommunal dagisplats, för att ersätta eget arbete eller för att betala en utomstående för omsorgen.

Detta ökar valfriheten för barnfamiljerna. Det gäller främst kvinnorna ty kvinnorna tar fortfarande på sig merparten av barnomsorgen och kräver inga nya ekonomiska resurser. Den nuvarande politiken garanterar ju alla barn en plats inom kommunal barnomsorg. På så vis blir alla vinnare, utom möjligen de som i kraft av sin egen förmodade intellektuella och moraliska överlägsenhet ser som ett värde i sig att styra över andra –helst kvinnor. Vi har slutligen svårt att se ett bättre sätt att visa respekt för kvinnan än att låta henne få bestämma över det som ligger henne allra närmast, nämligen vem som skall vårda den egna avkomman.

Stockholm den 29 september 2005

Anne-Marie Pålsson (m)

Anne Marie Brodén (m)